

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tal-5 ta' Ottubru, 2006

Citazzjoni Numru. 1245/2000/1

M & A LIMITED

VS

SPORT DIVING LIMITED

Il-Qorti:

Rat l-Att taç-Citazzjoni mressaq fis-16 ta' Ġunju, 2000, bil-proċedura sommarja speċjali li bih il-kumpannija attriċi, għar-raġunijiet hemm imfissra, talbet li l-Qorti li tiddeċiedi l-kawża bid-dispensa tas-smiġħ u tikkundanna lill-kumpannija mħarrka biex tħallasha s-somma ta' sebat elef sitt mija u disa' liri u sbatax-il ċenteżmu (Lm7609.17) bilanċ minn somma akbar dovuti għal xiri ta' apparat u oġġetti oħra fosthom "*diving equipment*" lilha mibjugħ u debitament ikkonsenjat mill-istess soċjeta' attriċi, flimkien mal-imgħaxijiet ulterjuri;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-Degriet tagħha (diversament presjeduta) tal-5 ta' Marzu, 2001¹, li bih tat lill-kumpanija mħarrka żmien ta' għoxrin jum biex tressaq l-eċċezzjonijiet tagħha;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa fit-23 ta' Marzu, 2001 li biha is-soċjeta' mħarrka laqgħet għat-talbiet attriċi billi qalet li l-ammont mitlub mhux dovut;

Rat ix-xhieda mressqa mill-partijiet, magħduda dik dokumentali;

Rat id-degriet tagħha (diversament presjeduta) tal-24 ta' Mejju, 2002², li bih tat lill-kumpanija mħarrka żmien ta' ġimgħa biex tressaq formalment l-eċċezzjoni ulterjuri tal-preskrizzjoni, li hija kienet tat indikazzjoni li kien fi ħsiebha tagħmel waqt l-istess smiġ;

Rat in-nota tal-kumpanija mħarrka tat-3 ta' Ġunju, 2002³, li biha indikat l-artikolu 2156(f) tal-Kapitolu 12 għall-finijiet u effetti tal-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni;

Rat is-sentenza *in parte* mogħtija minn din il-Qorti diversament presjeduta, fil-5 ta' Novembru, 2002⁴, li permezz tagħha laqgħet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni limitatament għas-somma ta' elfejn ħames mija tlieta u tletin lira maltin u għaxar ċenteżmi (Lm2533.10) u ħalliet il-kawża għall-kontinwazzjoni fir-rigward tat-talbiet attriċi u l-eċċezzjonijiet fil-mertu. Dan għamlitu billi, b'mod partikolari, talbet lill-kumpanija attriċi tressaq kopji tal-*statements* li setgħu ntbagħtu lill-kumpanija mħarrka, u kif ukoll kopja tal-ordnijiet li setgħet għamlitilha l-kumpanija mħarrka, u billi ordnat lill-kumpanija mħarrka li tressaq l-kotba tan-negożju tagħha u d-dokumentazzjoni dwar xi *claim* li għamlet mal-kumpanija assikuratriċi tagħha wara li seħħet is-serqa mill-ħanut tagħha;

Rat il-verbal tas-smiġ tas-26 ta' Ottubru, 2004⁵, li bih l-avukat tal-kumpanija attriċi iddikjara li l-kumpanija attriċi

¹ Paġ. 21 tal-proċess

² Paġ. 143-4 tal-proċess

³ Paġ. 153 tal-proċess

⁴ Paġġ. 162-7 tal-proċess

⁵ Paġ. 191 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

ma setgħetx tressaq id-dokumenti mitlubin minnha fis-sentenza *in parte* u għalhekk il-Qorti iddikjarat magħluq l-istadju tal-ġbir tal-provi;

Rat illi l-kumpannija mħarrka naqset li tressaq id-dokumentazzjoni ordnata lilha mill-Qorti;

Rat id-degriet tagħha tat-8 ta' Frar, 2005, li bih tat lill-partijiet żmien biex iressqu noti ta' sottomissjonijiet;

Rat li l-partijiet naqsu wkoll li jressqu n-noti ta' sottomissjonijiet fiż-żmien lilhom mogħti;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tat-23 ta' Ġunju, 2005, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għal ħlas ta' bilanċ ta' prezz ta' merkanzija mibjugħa. Il-kumpannija attriċi tgħid li l-kumpannija mħarrka għandha tagħtiha somma li tirrappreżenta l-bilanċ tal-añhar minn għadd ta' konsenji li kienet għamlet lil u fuq talba tal-kumpannija mħarrka. Il-kumpannija attriċi kienet stqarret li l-bilanċ dovut hu wieħed ċert u dovut u li l-kumpannija mħarrka ma kellha l-ebda raġuni tajba biex ma tħallasx dak minnha mitlub;

Illi l-kumpannija mħarrka kienet ta' fehma oħra u, għal din l-azzjoni, laqgħet billi qalet li l-ammont mitlub mhux dovut. Aktar tard żiedet tgħid li, dwar uñud mill-konsenji, l-azzjoni kienet waqgħet bl-għeluq taż-żmien. Dwar din l-eċċezzjoni ulterjuri, ingħatat sentenza *in parte* li laqgħetha;

Illi l-fatti ewlenin li joħorġu mill-atti juru li l-kumpannija attriċi kien ilha sa mill-1993 tforni lill-kumpannija mħarrka b'konsenji regolari ta' merkanzija konsistenti f'tagħmir u

aċċessorji li jintużaw minn min jogħdos taħt il-baħar. L-azzjonisti tal-kumpannija mħarrka kienu Raymond Ciancio u martu Merese, b'din tal-aħħar tkun azzjonist maġġoritarju. Il-kumpannija mħarrka kienet tmexxi ħanut f'Wied il-Għajn. Għall-ħabta ta' Marzu tal-1996 inqalgħu problemi fil-ħajja konjugali tal-miżżewġin Ciancio, u l-mara ħalliet Malta, marret tgħix fl-Irlanda, u ħatret avukat bħala prokuratriċi tagħha biex tieħu ħsieb l-interessi tagħha f'Malta. Il-kawża nfetħet f'Ġunju tal-2000;

Illi għal dak li jirrigwarda l-konsiderazzjonijiet dwar it-talba attriċi fil-mertu jibda biex jingħad li l-kwestjoni li fadal x'titqies hija dik dwar kemm huwa l-ammont li l-kumpannija mħarrka tassew għad fadlilha tħallas lill-kumpannija attriċi. Dan ifisser li, minn dak li joħroġ mill-eċċezzjonijiet infushom, l-kumpannija mħarrka m'hijjex qegħda tiċħad li hija b'xi mod għandha tagħti lill-kumpannija attriċi. Madankollu, l-ammont li għadu dovut huwa mnaqqar minn żewġ konsiderazzjonijiet: l-ewwel waħda hija dwar liema parti minnu ma jistax jintalab aktar għaliex laħaq għadda ż-żmien li dan messu sar (jigifieri, l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni) u t-tieni waħda hija l-kwestjoni tal-prova tad-dejn li għalih għandha twieġeb il-kumpannija mħarrka. L-ewwel konsiderazzjoni illum tinsab determinata bis-sentenza *in parte* mogħtija fil-5 ta' Novembru, 2002;

Illi għal dak li jirrigwarda l-ammont li għadu dovut u mhux preskritt jidher li l-kumpannija mħarrka qegħda taċċetta li tħallas dawk il-kontijiet kollha li fuqhom intgħamlet xi firma⁶. Dwar l-ammonti fuq fatturi oħrajn mhux iffirmati, l-kumpannija mħarrka tqanqal id-dubju li tali konsenji ma sarux. Biex issaħħaħ dan l-argument, issemmi wkoll il-fatt li ma setgħetx tivverifika l-istokk li kien fadal fil-ħanut tagħha f'Wied il-Għajn wara t-tluq minn Malta ta' mart Ciancio, minħabba li, f'dak iż-żmien, kienet saret serqa kbira mill-ħanut;

Illi huwa dejjem id-dmir ta' min jallega li jipprova dak li jallega u dan japplika b'aktar qawwa f'dan il-każ. Xogħol

⁶ Xhieda ta' Raymond Ciancio 19.11.2001, f'paġġ. 113-6 tal-proċess

il-Qorti huwa li, mill-provi rilevanti li jitressqu quddiemha, hija tiżen is-siwi tal-argumenti mtella' minn kull parti b'difiża tal-każ tagħha;

Illi l-Qorti tqis li min-naħa tal-kumpanija attriċi joħroġ⁷ li, l-konsenji saru kważi kollha minnu personalment fil-ħanut tal-kumpanija mħarrka u li, fl-1994, kien ukoll rama bi stokk l-istess ħanut meta l-kumpanija kienet qegħda tarma n-negozju. Joħroġ ukoll li ma kienx hemm sistema ta' ordnijiet miktubin minn qabel u li, x'aktarx, il-bejgħ kien isir billi l-kumpanija mħarrka (jew min kien ikun fil-ħanut f'dak il-ħin) jagħti lista ta' x'kien hemm bżonn u l-oġġetti jiġu konsenjati dak il-ħin stess. Jidher ukoll li n-negozju bejn il-kumpaniji kien jitmexxa fuq bażi ta' fiduċja u ħbiberija. Il-kumpanija attriċi⁸ tat ukoll rifsira raġonevoli għaliex ma seħħilhiex tressaq kopja tad-dokumentazzjoni li ntalbet tressaq fis-sentenza preliminari tal-5 ta' Novembru, 2002. Ix-xhieda li ressqet, madankollu, ma ntwera bl-ebda mod li wieħed ma jistax joqgħod fuqha, u jidher li d-dokumentazzjoni mressqa kienet turi s-sewwa u ma jidherx li kienet la mbagħbsa u lanqas suspetta;

Illi għal dak li jirrigwarda l-pożizzjoni tal-kumpanija mħarrka, lil hinn minn dak minnha mistqarr, joħroġ li din ma seħħilhiex issostni l-kontestazzjoni tagħha. Qanqlet biss dubji u dawn naqset li tissostanzjahom kif imiss minkejja li ngħatat l-opportunita' biex tagħmel dan. Il-Qorti tifhem li l-kwestjonijiet matrimonjali tal-azzjonisti tal-kumpanija setgħu għabu tgerfix u taħwid fid-dokumentazzjoni u t-tmexxija tal-kumpanija, imma ta' dan m'għandhiex tbat l-kumpanija attriċi;

Illi għalhekk, u fid-dawl ta' dak kollu li seħħ s'issa matul il-kawża, jibqa' li l-kwestjoni pendenti tirrigwarda sensiela ta' tmien (8) fatturi⁹ ta' konsenji li saru bejn Ottubru tal-1995 u Novembru tal-1996. L-ebda waħda mill-ordnijiet ma għorr firma tal-aċċettant, iżda l-fatturi kollha jirreferu għan-negozju tal-kumpanija mħarrka. Kollha kemm huma jirreferu għal ordnijiet ta' tagħmir li jintuża fin-negozju tal-

⁷ Xhieda ta' Shaun Upton 24.5.2002, f'paġġ. 148-9 tal-proċess

⁸ Xhieda ta' Shaun Upton 26.10.2004, f'paġġ. 193-6 tal-proċess

⁹ Ara paġġ. 65 u 87 sa 108 tal-proċess

kumpannija m'harrka, u lkoll (tneħhi għal tnejn li ma ngabux kopji tad-dettalji tagħhom¹⁰) kemm huma jzommu sekwenza kronoloġika b'dettalji preċiżi tal-kunsinnatarju. Quddiem xhieda b'hal din, kien jaqa' fuq il-kumpannija m'harrka li tressaq prova tajba biex turi li dawk il-konsenji kollha – li jammontaw b'kollox għal elf sitt mija u erbgħa u disgħin lira maltija u erbgħa u ħamsin ċenteżmu (Lm 1694.54) – ma sarulhiex. Minħabba wkoll li naqset li tressaq dokumentazzjoni oħra li ntalbet tressaq minn din il-Qorti, jitnisslu allura dubji dwar l-affarijiet kollha li allegat;

Illi għar-rigward tal-fatturi li huma ammessi, dawn jikkonsistu fil-fatturi (jew *delivery notes*) kollha li jinsabu iffirmati jew mid-diretturi jew minn impjegati tagħhom¹¹, u dawk li huma iffirmati imma li l-firmatarju tagħhom ma jistax jiġi identifikat¹². Tal-ewwel iġibu b'kollox l-ammont ta' tliet elef mitejn u wieħed u disgħin lira Maltija u ħamsa u tmenin ċenteżmu (Lm 3291.85), filwaqt li t-tieni jammontaw għal wieħed u disgħin lira Maltija u wieħed u sittin ċenteżmu (Lm 91.61);

Illi wara li l-Qorti rat b'reqqa l-provi mressqa u ħadet qies tas-sottomissjonijiet magħmula mill-partijiet, tasal għall-fehma li, fil-waqt li tressqet il-kawża, il-kumpannija attriċi kienet kreditriċi tal-kumpannija m'harrka, u dan fl-ammont ta' ħamest elef u tmienja u sebgħin lira Maltija (Lm 5078); Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qegħda tiddeċiedi l-kawża billi:

Filwaqt li **tastjeni milli tqis it-tieni parti tal-talba attriċi** u dan fid-dawl tad-degriet mogħti fil-5 ta' Marzu, 2001;

Tilqa' l-ewwel parti tal-ewwel talba attriċi billi tiddikjara li l-kumpannija m'harrka għandha tagħti lill-kumpannija attriċi s-somma ta' ħamest elef u tmienja u sebgħin lira Maltija (Lm 5078) rappreżentanti l-bilanċ ta' prezz ta' diversi konsenji ta' merkanzija mibjugħa u konsenjati lilha, u għalhekk tikkundanna lill-istess kumpannija t'ħallas l-imsemmija somma lill-kumpannija attriċi flimkien mal-

¹⁰ Fatturi 20399 u 20435

¹¹ Dokti f'pagġ. 35 sa 48 u 68 sa 72 tal-proċess

¹² Dokti f'pagġ. 49 sa 56 u 76 u 81 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

imgħaxijiet legali mid-data tal-konsenji sal-jum tal-ħlas effettiv; u

Tordna li l-kumpannija mħarrka għandha tħallas żewġ terzi ($\frac{2}{3}$) tal-ispejjeż tal-kawża, filwaqt li l-kumpannija attriċi tħallas it-terz ($\frac{1}{3}$) l-ieħor, flimkien mal-ispejjeż tas-sentenza preliminari tal-5 ta' Novembru, 2002.

Moqrija

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----